

Fenomenul Maglavit (1935). Ecouri de la „Locul Minunilor”

Radu Petre Mureșan¹

Rezumat:

Istoria Bisericii Ortodoxe Române în perioada interbelică consemnează câteva revelații apocaliptice (teofanii sau mariofanii) care se exprimă în termeni asemănători cu cele din lumea catolică (Lourdes, Fatima). Dintre acestea, două se vor impune în mod deosebit prin impactul pe care l-au avut în epocă, dar și prin controversele pe care le-au generat în rândul elitei laice și ecleziastice: viziunile lui Petrache Lupu de la Maglavit (1935), respectiv viziunile Maicii Veronica de la Mănăstirea Vladimirești (1938). Deși au fost privite cu prudență de Biserica Ortodoxă Română, aceste fenomene au fost „legitimate”, la acea vreme, de credincioșii care veneau în număr mare la „locul minunilor” și dădeau mărturie despre vindecările inexplicabile pe care le trăiau. Studiul de față se ocupă de viziunile ciobanului Petrache Lupu (1907-1994) din Maglavit-Dolj în 1935 și se bazează pe relatările din presa vremii, fragmente memorialistice și diversele opinii exprimate în publicațiile bisericești în perioada iulie-octombrie 1935.

Cuvinte-cheie:

Istoria Bisericii Ortodoxe Române, teofanie, apariții mariale, apariții miraculoase, Maglavit, Fatima

În vara anului 1935, principalele cotidiene din România relatau, cu lux de amănunte, „viziunile” unui cioban din satul Maglavit (sudul României, aproape de granița cu Bulgaria), precum și vindecările inexplicabile care se înregistrau în rândul pelerinilor. Întâmplările, așa cum au fost ele prezentate ne sunt în general cunoscute, drept pentru care le voi reda succint. În data de 31 mai a anului 1935, într-o zi de vineri, pe când se afla în dreptul locului numit „La buturugi”, ciobanul Petre Lupu –

¹ Pr. Dr. Radu Petre Mureșan, Conferențiar la Universitatea din București, România. E-mail: radupetremuresan@gmail.com.

care era surdo-mut după unii, ușor peltic după alții² – vede un Moș cu barba albă, care îi poruncește să spună oamenilor să se pocăiască, să țină sărbătorile, să se ducă la Biserică și să nu mai facă rele. Totuși, ciobanul nu a spus nimic sătenilor. Vedenia se repetă și în vinerea următoare (7 iunie 1935), când Moșul îl mustră că „n-a spus la lume”, precum și în cea de a treia vineri (14 iunie 1935), când Moșul îi poruncește să vorbească.

Sâmbătă, 15 iunie 1935, Petrache Lupu face primele relatări ale viziunilor lui în fața consătenilor, înștiințându-i în același timp pe preotul satului Nicolae Bobin și pe primarul Florea Stănică. Duminică, 16 iunie 1935, în timpul slujbei de Rusalii, Petrache Lupu are o nouă viziune, în care Moșul, aflat în Sfântul Altar, lângă Sfânta Cruce, îi cere să meargă la el, iar ciobanul intră direct pe ușile împărătești. Moșul i s-a mai arătat odată ciobanului din Maglavit, duminică, 7 iulie 1935, îndemnându-l să se ducă „la cel mai mare om din țară” și, pentru ultima dată, în ziua de 8 august, când l-a salvat de furia diavolului. Deja în cursul lunii iunie 1935 începe pelerinajul a zeci și apoi a sute de credincioși din satele vecine, curioși să afle, chiar din gura ciobanului, amănunte despre minunatele arătări. În scurt timp, aceste întâmplări cu relevanță doar pe plan local constituie nucleul unui fenomen de interes național care se construiește, după principiul „bulgărelui de zăpadă”, la intersecția dintre evenimentul de presă, polemica despre specificul spiritualității românești, respectiv discursul politic despre țărânie și satul românesc.

Reporteri ai celor mai importante cotidiane din perioada interbelică, *Dimineața*, *Curentul*, *Universul*, au fost trimiși imediat la Maglavit pentru a descrie amploarea pelerinajului. Relatările lor redau mărturia ciobanului, fragmentată de întrebările ziariștilor, evocă faptul uimitor că ceilalți ciobani auzeau și ei vocea, dar nu puteau să vadă ceva, decât pe Petrache, și, nu în ultimul rând, popularizează mărturia preotului satului despre Petrache Lupu, *un om religios și cinstit*³. Dar cel mai important lucru raportat se referea la tămăduirile care aveau loc în rândul pelerinilor.

² Petrache Lupu a fost declarat inapt pentru serviciul militar din cauza surdo-mutismului, fiind diagnosticat ulterior, la Spitalul Militar din Craiova, cu „*otită medie supurată bilaterală, cu perforația largă a ambelor timpane, ușoară idioțenie*” (Prof. Dr. G. Marinescu, membru al Academiei Române, *Lourdes și Maglavit*, București, Editura ziarului „Universul”, 1936, p. 38).

³ „Un om care a vorbit Vineri cu... Dumnezeu. Sate puse în mișcare de mișcarea unui cioban”, ziarul *Dimineața*, joi, 27 iunie 1935, p. 13: „*Locuitorii din partea locului sunt foarte impresionați de cele povestite și se pare că sugestia în masă este atât de puternică, încât până și corespondentul nostru scrie oarecum emoționat. Iată ce ne comunică el (...) Pe șoseaua care duce într-acolo aglomerația este de nedescris: automobile, căruțe, săteni călări și oameni cu desaga în spate se grămădesc pe panglica de praf, ținând fiecare să ajungă cât mai repede la locul unde Dumnezeu a coborât pe pământ. Toate satele de prin împrejurimile prin care am trecut erau în fierbere (...) După o cale de o jumătate de oră ajungem în comuna Maglavit.*”

Câteva zile mai târziu, subiectul este preluat de ziarul *Curentul*, al cărui director era Pamfil Șeicaru. Începând cu 3 iulie 1935, *Curentul* a publicat mai multe reportaje, multe dintre ele semnate de Constantin Jaleș, trimisul special la Maglavit⁴. Relatări încep cu o notă de prudență, continuă apoi cu articole care românează atât întâmplarea simplă, relatată de Petre Lupu, cât și viața acestuia, pentru ca în cele din urmă să se poziționeze hotărât în favoarea fenomenului pe care-l consideră o minune de la Dumnezeu⁵. Pentru *Curentul*, mulțimea uriașă de credincioși adunați și evlavia de care erau cuprinși constituie un argument suficient pentru a legitima viziunile ciobanului⁶. În legătură cu atitudinea ziarului *Curentul* față de întâmplările de la Maglavit există două aspecte care m-au intrigat. Pe de o parte, Pamfil Șeicaru, directorul publicației, a

Părea o zi de răzmeriță. În fața primăriei era adunat întregul sat, bărbați femei și copii care trăgeau după ei purcei și câini lăptoși. Preotul și primarul se străduiau să răspundă potopului de întrebări și mai ales să dea explicații cât mai pe înțelesul tuturor”.

⁴ „Viața omului care a vorbit cu Dumnezeu”, *Curentul*, 3 iulie 1935, p. 2; „Cum s-a arătat Dumnezeu ciobanului Petre”, *Curentul*, 4 iulie 1935; „Mănăstirea lui Dumnezeu [God’s Monastery]”, *Curentul*, 20 iulie 1935, p. 3; „Maglavitul – loc de pelerinaj”, *Curentul*, 29 iulie 1935, p. 3. Constantin Jaleș a fost director al revistei *Făclia. Socială, politică artistică*, care a apărut la Craiova între 1931 și 1932. A se vedea Marian Petcu, *Istoria jurnalismului din România în date. Enciclopedie cronologică*, Editura Polirom, 2012, p. 514, 516.

⁵ „Cum s-a arătat Dumnezeu ciobanului Petre”, *Curentul*, nr. 2662, joi 4 iulie 1935: „Era vineri, soarele începuse a coborî spre scăpătat. Petru după ce și-a pregătit legătura cu de-ale mâncării și-a luat ziua bună de la nevastă, a sărutat copilașii și, ca de obicei, a luat drumul spre stână. A coborât drumul spre baltă și a intrat în zăvoi.. Era cerul senin și amurgul se lăsa liniștit ca o binefacere. Pe baltă, câțiva săteni trăgeau năvoadele. Dealurile care se ridicau abrupte în stânga bălților căpătase culoare vineție. Spre Apus, sorele împoșca cerul pierzându-se încetul cu încetul. Toate acestea pentru Petre nu erau noi, el era obișnuit cu ele, cum suntem noi obișnuiți cu strada, cu cafenelele, cu praful răvășit de măturători și cu claxoanele. De aceea, mergea liniștit, gândind poate, acasă la copil, poate la stâna la oile care-i erau atât de dragi...Dar gândurile deodată i se curmă. Ochii parcă i se împăienjenesc și din păienjeneala aceasta, deasupra vadului proaspăt de pe pajiștea locului cu buturugi, sub albastrul nesfârșit al cerului de început de seară, la câțiva pași de el numai, sta un bătrân așa cum numai cărțile sfinte îl arată. Chipul lui era de o blândete fără seamăn, era încadrat de părul și de barba nespus de albă ca și giulgiul cei-i înfășura corpul. Măinile lui aveau forma unor aripi. Picioarele lui nu atingeau pământul. Petre s-a cutremurat. Și-a frecat ochii cu mâinile tremurânde. I se părea că visează. Lumina ochilor albastru, ca și albastrul cerului din care coborâseră, l-a îmbrățișat blând, iar glasul Domnului a grăit: Nu te speria fiule, eu sunt”.

⁶ Constantin Jaleș, „Maglavitul loc de pelerinaj”, ziarul *Curentul*, an. VIII, nr. 2687, luni 29 iulie 1935, p. 3: „Toată această lume crede și credința lor este bazată pe un adevăr care nu poate fi contestat: acela că ciobanul Petre Gh. Lupu a fost mut și acum vorbește, a fost surd și acum aude. Orice încercare însă în această direcție este zadarnică. Maglavitul și Petre Ciobanul au pătruns adânc în credința, în sufletul credincioșilor și nimic nu va putea să o dezdăcineze”.

decis să ridice o troiță la „Locul cu buturugi”, acolo unde ciobanul Petre spune că L-a văzut pe Dumnezeu, „ca semn de închinare și încredere în minunea de la Maglavit”, iar pe de altă parte ziarul *Curentul* s-a implicat concret în zidirea unei mănăstiri „pe locul unde s-a arătat Domnul ciobanului Petre”, asumându-și implicit și aspectele financiare pe care un asemenea proiect le presupunea⁷.

În ceea ce privește relatările cotidianului *Universul*, acestea sunt mai târzii și reflectă, inițial, o atitudine nu doar sceptică, ci cu totul potrivnică evenimentelor de la Maglavit. Articolul publicat în ediția din 24 iulie 1935 cu titlul „Pretinsa minune de la Maglavit” deplânge „sufletele curate ale multor mii de credincioși” puși aiurea pe drumuri, în timp ce la adresa lui Petrache Lupu se folosesc apelative dure ca „bolnav”, „tâmpit”, „șarlatan”. Fenomenul de la Maglavit nu este altceva decât „un rușinos document al timpului pe care îl trăim”, „o cutezătoare și nesocotită injurie adusă religiei”, „un spectacol de bâlci”, cu atât mai grav cu cât nu este iertat autorităților să susțină că spusele ciobanului sunt adevărate și cu atât mai puțin nu le este iertat preoților să se facă complici la o asemenea „impietate”⁸. Atunci când ierarhul locului, Vartolomeu Stănescu al Râmnicului Nouului Severin (1921-1938), face diligențe pe lângă prefectul Doljului ca autoritățile să oprească pelerinajul și să dispună trimiterea ciobanului la București pentru a fi supus unui examen medical, ziaristul N. Ciocardia de la *Universul* titrează că „s-a isprăvit cu minunea de la Maglavit”, iar „nebulul” a fost transportat la București. Relatarea dobândește accente personale când ziaristul mărturisește că pleacă în concediu „cu conștiința datoriei împlinite” și că salută această măsură care arată că „adevărul a biruit”⁹.

⁷ Constantin Jaleș, „Mănăstirea lui Dumnezeu”: „Călăuziți de importanța pe care au dat-o unor asemenea minuni țării cu o civilizație ce nu poate fi nicând contestată...am propus, pentru întărirea credinței creștine, ca minunea de la Maglavit să fie preamărită prin ridicarea de locul unde s-a arătat Domnul ciobanului Petre, a unei capele. Fără a deschide încă o listă de subscripție, se pare că ne aflăm în preziua unei avalanșe de donații, cu scopul de a se preamării locurile sfinte ale Maglavitului, unde Dumnezeu a cuvântat omului ales. Este de prevăzut ca Mănăstirea lui Dumnezeu se va bucura de un larg sprijin din partea întregii ortodoxii. Noi vom anunța cu plăcere în coloanele acestui ziar, toate subscripțiile pe care preotul Bobin le va primi în acest înălțător scop”.

⁸ „Pretinsa minune de la Maglavit”, *Universul*, miercuri, 24 iulie 1935, p. 1: „De câteva săptămâni, de când s-a săvârșit «minunea din Maglavit» cum au botezat-o unele autorități, unii preoți și unele ziare, se frământă sufletele curate ale multor mii de credincioși puși pe drumuri ca să vadă fața «profetului» și locul unde s-a săvârșit minunea și să auză aiurelile unui bolnav, nu zic șarlatan fiindcă e prea tâmpit- încurajat de misticismul unor oameni simpli, care răspândesc legenda și de vinovata îngăduință a preoților și a autorităților”.

⁹ „O curioasă intervenție a episcopului Vartolomeu”, *Curentul*, 29 iulie 1935; N. Ciocardia, „S-a isprăvit cu minunea de la Maglavit”, ziarul *Universul*, nr. 205, duminică, 28 iulie 1935: „Înregistrez cu satisfacția pe care mi-o dă conștiința datoriei împlinite și cu ușurarea pe care o simt, ca bun creștin, două măsuri luate pentru stăvilirea comediei care,

Dar iată că la începutul lunii august, tot ziarul *Universul* și-a reconsiderat atitudinea, fără să cunoaștem cauza acestei schimbări. La doar câteva zile după plecarea în concediu a „scepticului” N. Ciocardia, directorul publicației Stelian Popescu a nominalizat un alt trimis special al ziarului la Maglavit, și anume pe G. Lungulescu. Acesta, în chiar primul său articol, afirma că „faptele, prin caracterul lor mistic și supranatural au influențat profund masele noastre populare”. Astfel, noul trimis special la fața locului reia caracterizările elogioase la adresa lui Petrache Lupu, pe care le întâlnim și în *Curentul*, evocând „puterile nevăzute ale ciobanului”, așa cum i-au fost relatate de preotul satului Nicolae Bobin¹⁰.

Marea miză pentru respectivele cotidiane era, fără îndoială, rezultatul raportului medical referitor la starea de sănătate a ciobanului Petrache Lupu. La începutul lunii august, ziarul *Universul* anunța triumfător că, în urma examinării medicale la sanatoriul din Craiova, Petrache Lupu a fost declarat sănătos. Este interesant că doctorul Mihai Albu, directorul sanatoriului, despre care *Universul* ne informează că aparține Bisericii Greco-Catolice, deci „din punct de vedere confesional se află pe un teren de strictă obiectivitate”, nu se rezumă la comunicarea strict medicală, ci face el însuși o mărturisire de credință față de întâmplările de la Maglavit¹¹.

Aceași implicare personală, dincolo de actul strict medical, o întâlnim și la marele prof. Gheorghe Marinescu (1863-1938), care, la rândul său, l-a examinat pe

totuși, a durat prea mult...Una, este telegrama pe care episcopul Vartolomeu Stănescu a trimis-o prefectului, cu următorul cuprins: până la pronunțarea medicală a dr. Paulian să rugăm stăruitor să opriți orice procesiune locală. Astfel, au început să se dea, «ordine severe», ca orice transport colectiv spre Maglavit să fie împiedicat”. Iar la sfârșitul articolului ziaristul adaugă: „Închei și pentru că plec în concediu dau de știre aceluia care și-au pierdut timpul cu scrisorile ce mi-au trimis pline de cele mai ticăloase injurii precum și aceluia care au scormonit svonuri că am înnebunit, că am paralizat sau că m-am sinucis, că sunt sănătos și pe deplin mulțumit că mi-am făcut datoria. Iar aceluia care tot prin scrisori m-au aprobat le dau de veste că adevărul a biruit”.

¹⁰ G. Lungulescu, „Întâmplările de la Maglavit”, ziarul *Universul*, anul 52, nr. 213, luni, 5 august 1935: „Impresia de cinste desăvârșită pe care mi-a făcut-o din primul moment privirea ochilor lui triști și blânzi ca a unui copil crescut în suferință, ochii caracteristici poporului nostru...ochii bunătații și răbdării înfinite, impresia aceasta mi-a întărit-o felul și cuprinsul povestirii lui...Ciobanul Petre Lupu este un om pe cât de umil pe atât de cinstit. Dar ceea ce cucerește la el este puterea nevinovăției lui, privirea lui și bunul simț care se desprinde din fiecare cuvânt pe care-l spune”.

¹¹ G. Lungulescu, „Știința medicală favorabilă lui Petre Ciobanul”, ziarul *Universul*, anul 52, nr. 217, vineri, 9 august 1935: „Atâta cât cultura mea medicală îmi permite, pot afirma că acest biet cioban nu este un om anormal, așa cum mă așteptam să fie și nici un element periculos pentru societate...ca încheiere, din ceea ce am constatat la ciobanul Petrache și din ceea ce am văzut și auzit la Maglavit, cu toate pretențiile mele de om de știință, vă declar că sunt și un om de credință, prin urmare cred în minunea de la Maglavit”.

Petrache Lupu în vara anului 1935. Opiniile sale, exprimate inițial în paginile aceluiași ziar *Universul*, au fost prezentat pe larg în cartea *Lourdes și Maglavit* (Editura ziarului *Universul*, 1936). În prefața acestei cărți, distinsul medic neurolog și membru al Academiei Române invită „clerul luminat” să înlătore bănuielile care planează asupra fenomenului, astfel încât Maglavitul să devină „un loc de reculegere pentru creștini, un locaș de mângâiere pentru suferinzi, iar pentru cercetători o adevărată clinică unde adevăratul om de știință va putea să pătrundă în natura acestei ființe fragile, omul”. Profesorul Marinescu consideră că fenomenele de la Maglavit, „deși întreținute de senzaționale vindecări, speculate de unii interesați care au trivializat evenimentele, nu pot fi considerate pur și simplu ca lipsa de tiraj a unor ziare sau a unor interese meschine locale, cum au afirmat alții”. În opinia sa, fenomenul de la Maglavit are două aspecte: acela al viedcării bolilor, unde ciobanul se prezintă ca taumaturg, și o altă latură psihologic-morală. În legătură cu primul aspect, dr. Marinescu afirmă că pot avea loc „vindecări prin credință” în cazul anumitor boli, așa cum a demonstrat profesorul său de la Paris, Jean Martin Charcot, în timp ce, în legătură cu al doilea aspect, este o realitate de netăgăduit legătura dintre predica lui Petrache Lupu și transformarea morală a locuitorilor, dar și a pelerinilor. Prin urmare, concluziona: „Țăranul de la Maglavit nu este atins de debilitate mintală, ci este un apostol al acestei morale (creștine, n.a), căci nu dorește nici bani, nici onoruri, iar cu banii adunați vrea să facă o biserică și un spital. Oare aceste instituții nu au o importanță socială?”¹².

Verdictul dat de comisiile medicale a constituit un moment de cotitură în evoluția evenimentelor. Medicii au constatat că Petrache Lupu este sănătos, iar prin aceasta se legitima atât continuarea pelerinajului, cât și implicarea centrului eparhial în buna organizare a lucrurilor. În ceea ce privește pelerinajul, se estima că zilnic soseau la Maglavit în jur de 20.000 de credincioși, ceea ce puneam mari probleme autorităților locale, mai ales în asigurarea măsurilor igienico-sanitare, având în vedere că riscul de epidemie era foarte crescut¹³. La rândul său, Episcopul Vartolomeu Stănescu a dat un ordin circular intitulat „Rânduiele stabilite pentru preamărirea Minunii de la Maglavit-

¹² Prof. dr. Gh. Marinescu, „Miracolul de la Maglavit în lumina psihologiei și a moralei”, *Universul*, nr. 275, duminică, 6 octombrie 1935; Prof. dr. G. Marinescu, membru al Academiei Române, *Lourdes și Maglavit*, București, Editura ziarului „Universul”, 1936, p. 5-6, 46-47, 52.

¹³ Prof. Dr. G. Marinescu, *op.cit.*, p. 36. Primele suspiciuni de tifos exantematic apar la sfârșitul lunii august, promovate rapid de presă și infirmate la fel de rapid: „Epidemie de tifos exantematic și de scarlatină la Maglavit”, Ziarul *Universul*, anul 52, nr. 240, duminica, 1 septembrie 1935 (Prim-pretorul Beloiu se găsește la Maglavit, unde ia măsurile cerute de împrejurare și caută să izoleze pe bolnavi, spre a preveni o contaminare în masă.); „N-au fost cazuri de tifos exantematic la Maglavit”, ziarul *Universul*, anul 52, nr. 241, luni, 2 septembrie 1935 (Au fost doar două cazuri de febră tifoidă și s-au luat măsuri serioase pentru preîntâmpinarea izbucnirii vreunei epidemii.).

Dolj în anul 1935” (Nr. 10.775/1935), în care se prevedea construcția unei biserici pe locul minunii cu hramul „Dumnezeu-Tatăl” și „Sfânta Fecioară Maria”, piatra de temelie urmând a fi pusă în data de 14 septembrie 1935. Sumele necesare edificării și întreținerii acestui așezământ urmau să fie procurate din contribuțiile benevole ale pelerinilor și din contribuția lunară în valoare de 1 leu a tuturor credincioșilor ortodocși din Oltenia¹⁴.

În paralel cu fenomenul de presă se naște una dintre cele mai interesante dezbateri despre spiritualitatea poporului român, la care s-au raliat aproape toți teologii și intelectualii epocii. Redau aici, în ordine cronologică, doar câteva dintre aceste luări de poziții, cu speranța că voi putea relua această cercetare în cadrul unui studiu mai vast. Este important de menționat că în această dezbatere s-au lansat nu doar cei care au vizitat Maglavitul și au luat îndeaproape „pulsul evenimentelor”, dar și persoane care și-au exprimat opiniile „la rece” fără să fi ajuns la „locul minunilor”.

La începutul lunii august 1935, marele istoric Nicolae Iorga (1871-1940), director al publicației *Neamul românesc* și membru important al Colegiului Național Bisericesc, a „plonjat” în această controversă fără să fi vizitat Maglavitul. Și pe cât erau *Curentul* și *Universul* de dornice să relateze cronica zilnică a tămăduirilor raportate, pe atât era *Neamul românesc* de angajat în deconstrucția mitului care se năștea în jurul întâmplărilor minunate. Marele istoric a dedicat mai multe articole fenomenului de la Maglavit abordând, cu luciditate, sensul misterului în viața omului, starea spirituală și morală a țărănimii române după război, rolul pozitiv al Bisericii în a disciplina și a canaliza orice inițiativă personală în domeniul religios și rolul nefast al presei care putea canaliza și potența sentimentele religioase ale maselor¹⁵. Nicolae Iorga era convins că omul trăiește în mister pe acest pământ, un mister pe care mintea omenească nu-l va putea lumina niciodată. Totul în viața omului este minune și mister, dar nu este bine să-i dăm fiecare interpretări personale. În acest context, un mare rol îl joacă Biserica, ca instituție încheșată, sprijinită pe canoane și stăpânită de o ierarhie, care nu se poate inspira din fenomene populare fără pericolul de a se vedea prinsă în mrejele unei acțiuni demagogice și a cădea astfel în anarhie. Față de „iubiții colegi de gazetărie” are o atitudine tranșantă, acuzându-i că, în lipsă de materiale pentru vacanță, se agață de cronica zilnică a minunilor de la Maglavit, reușind în acest fel să

¹⁴ Pr. asist. dr. Petre Sperlea, *Vartolomeu Stănescu, Episcop al Râmnicului Noului Severin (1921-1938)*, Editura Basilica, 2014, p. 75

¹⁵ „Minuni țărănești”, *Neamul românesc*, nr. 174, marți, 13 august 1935, p. 1; „Țărănism și Maglavitism”, *Neamul românesc*, nr. 198, joi, 12 septembrie 1935, p. 1; „La locul minunilor”, *Neamul românesc*, no 199, vineri 13 septembrie 1935, p. 1; „Ziare și minuni”, *Neamul românesc*, nr. 203, joi, 19 septembrie 1935.

înfățișeze poporul român ca „un popor ireal, de un misticism bolnav” și să compromită ideea de renaștere religioasă pe care mulți o așteptau de la Maglavit: „Ceea ce părea la început că arată o renaștere religioasă, care ar fi trebuit în adevăr salutăată cu bucurie și sprijinită prin toate mijloacele publicității, a devenit o goană după însănătoșire în masă și o contagiune sufletească de care trebuie păziți țărani noștri”.

Foarte interesant este că Nicolae Iorga coboară întâmplările de la Maglavit în lupta politică a vremii și se folosește de marele pelerinaj din satul doljean pentru a polemiza cu liderul țărănist Ion Mihalache și cu ideea „statului țărănesc” preconizată de acesta. Așa cum se știe, în primele decenii după război, în urma reformei agrare și a introducerii votului universal, se considera că țărănimea reprezintă adevăratele valori ale poporului român¹⁶. Această forță, asumată și canalizată politic constituia, în viziunea liderilor țărăniști, singura alternativă la statul burghez, reprezentat de liberali, care-și dovedise incapacitatea de a reprezenta interesele țăranilor. De altfel, „Statul țărănesc” era un subiect amplu dezbătut la acea vreme, așa cum am putut constata în edițiile din lunile mai și iunie ale ziarele pe care le-am parcurs¹⁷. Nicolae Iorga nu acordă nicio șansă liderului țărănist în planul său de a atrage un electorat cu bază rurală, de vreme ce în fața sa a apărut un obstacol neașteptat. Iar acest obstacol nu este reprezentat de un alt partid, așa cum era de așteptat, ci de un biet cioban care, fără osteneală, adună în jurul său sute de mii de oameni. Cu multă ironie, marele istoric notează că problema este gravă nu doar pentru domnul Ion Mihalache, cât și pentru țărani înșiși care se văd puși într-o mare dilemă: „Țărani de azi...s-au pomenit într-o nouă cumpănă. E vorba de aici încolo cu cine să meargă: Cu Mihalache sau cu Petrache?”¹⁸.

¹⁶ Lector dr. George Enache, „Biserica-societate-națiune stat în România interbelică. Explorări în orizont liberal”, *Revista Teologică*, nr. 2/2010, p. 166-202.

¹⁷ „Domnul Mihalache și statul țărănesc”, *Curentul*, 22 mai 1935, p. 12; „Congresul național țărănesc de la Giurgiu”, *Curentul*, 23 mai 1935, p. 3; „Manifestarea național-țărănistă de la Iași, D. Ion Mihalache expune programul pentru înfăptuirea statului țărănesc”, *Curentul*, 25 iunie 1935, p. 6; A se vedea și articolele lui Pamfil Șeicaru în același ziar *Curentul*, al cărui director era: „Statul țărănesc al domnului Mihalache”, 31 mai 1935, p. 1; „Revoluția domnului Mihalache”, 27 iunie 1935, „Stat țărănesc-stat național”, 30 iunie 1935;

¹⁸ „Maglavitul supralicitează Topolovenii” în *Neamul românesc*, nr. 163, 1935, 30 iulie, p. 2: „Vă închipuiți? Un partid care, după un atât de mare eșec, așa cum a fost încercarea lui repetată de a aduce la conducerea țării, schimbându-și de trei ori șeful, și de foarte multe ori programul, reușește în sfârșit, să-și găsească un comandant autentic țăran, cum e d. Ion Mihalache de la Topoloveni și un program cu cele mai ademenitoare formule demagogice, cum este acela al Statului Țărănesc... Un partid, care, mai presus de program, de ceea ce a făcut și de ceea ce ar fi putut să face, își întemeiază întreaga lui forță pe număr: pe zecile și sutele de mii de țărani pe care poate să-i întrunească oricând hotărâște și oricând vrea, în orice parte a

Între 22 și 25 septembrie 1935 Părintele Dumitru Stăniloae s-a aflat la Maglavit, unde a trăit, conform propriei mărturii, o uimitoare și neașteptată experiență personală. La acea vreme, marele nostru teolog era preot (din 1932), redactor al publicației *Telegraful Român* (din ianuarie 1934) și profesor la Academia Teologică „Andreiana” din Sibiu (profesor la Catedra de Istorie și Teologie Pastorală începând cu data de 1 iulie 1932 și profesor titular la Catedra de Teologie Dogmatică și Apologetică începând cu 1 octombrie 1936)¹⁹. Evocarea celor văzute la Maglavit, apărută inițial în *Telegraful Român* din 29 septembrie 1935 și reluată apoi în paginile revistei *Renașterea* din 6 octombrie 1935²⁰, se prezintă ca o mărturisire făcută cu multă sinceritate: „Mărturisesc în fața lui Dumnezeu și a oamenilor, eu preotul și profesorul D. Stăniloae, despre următoarele tămăduiri minunate, pe cari le-am constatat cu ochii mei la Maglavit, păstrându-mi spiritul de observație și simțurile în cea mai perfectă funcțiune”. Părintele Dumitru Stăniloae enumeră apoi 9 „fapte minunate” pe care le-a văzut, cu ochii lui, la Maglavit, având ocazia să vorbească cu oamenii care susțineau că s-au tămăduit de diferite boli sau neputințe cu care veniseră.

În afară de vindecările minunate pe care le-a constatat și despre care dă mărturie, Părintele Dumitru Stăniloae a trăit el însuși un moment straniu atunci când asculta cuvântarea lui Petrache Lupu. Redăm ca atare confesiunea Părintelui Dumitru Stăniloae: „Mai mărturisesc în afară de vindecările minunate pe cari le-am constatat, eu cu ochii mei, despre un alt lucru minunat: am văzut, fără să mă înșel, privind cu calm și cu simț critic, o figură stranie la spatele lui Petrache Lupu, când stătea pe tribună pe la ora 11 a. m. Era un fel de bust de proporții mari, de culoare albăstrie-verzue, pe orizont. Nu era format din nori, căci se mișca când la dreapta, când la

Țării. Un asemenea partid se pomenește deodată că, într-un colț al țării și nenorocirea face să fie tocmai în Oltenia, în care domnul Mihalache a făcut prima dovadă a puterilor sale magice asupra țărănimii din România, se pomenește un asemenea partid nu cu un alt partid țărănesc, ci cu un simplu țaran, de astădată absolut fără nici un fel de carte și neumblat în cele străinătăți, un biet cioban despre care nu se știe dacă are și oi proprii, dar care reușește să adune și el, la fel cu d. Mihalache-la început sute, mai pe urmă mii și acum în urmă zeci și chiar 100 de mii de țărani la Maglavitul din Dolj, unde până acuma el nu păstorea decât oile altora.. Maglavitul a supralicitat cu succes Topolovenii”.

¹⁹ Florin Duțu, *Viața Părintelui Dumitru Stăniloae (1903-1993)*, Editura Floare de colț, București, 2015, p. 16-17.

²⁰ Pr. Dr. Dumitru Stăniloae, „Vindecările Minunate văzute de mine la Maglavit”, *Telegraful Român*, an. LXXXVIII, nr. 41, 29 septembrie 1935, p. 2-3, articol inserat în volumul *Cultură și duhovnicie. Articole publicate în Telegraful Român*, vol. I (1930-1936), carte publicată cu Înalta Binecuvântare a Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, ediție îngrijită, introducere și note de Ion-Dragoș Vlădescu, Editura Basilica, București, 2012, p. 712-717; Pr. Dr. Dumitru Stăniloae, „Vindecările Minunate văzute de mine la Maglavit”, *Revista Renașterea*, anul XIII, nr. 47, Cluj, 6 octombrie 1935, nr. 40.

stânga, cum se mișca Petrache, și nu se destrăma pe încetul, ci sau apărea întreg sau dispărea întreg. Nu era nici umbra lui Petrache, căci mai erau și alții cu el pe tribună, dar în dosul lor nu se vedea nimic. Afară de aceea umbrele cădeau jos. nu pe orizont. Auzisem pe mulți oameni despre vederea acestui bust, dar nu știam ce să zic. Acum l-am văzut și eu și împreună cu mine mulți cari erau în jurul meu: păr. Mocanu, soția dânsului, soția mea și alții”.

Tot în ziua de 6 octombrie 1935, în care apărea articolul Părintelui Dumitru Stăniloae în *Renașterea*, Emil Cioran, pe atunci bursier al Fundației Humboldt, publica, în ziarul *Vremea*, eseul său „Maglavitul și cealaltă Românie”²¹. Emil Cioran nu a fost la Maglavit și declară deschis că persoana ciobanului nici nu prezintă vreun interes în sine. Interesante sunt doar vedeniile care, în opinia lui Emil Cioran, aparțin domeniului halucinației, văzut în latura sa pozitivă ca acel capitol al psihologiei care trădează ce e mai adânc în noi. Pentru că, susține Emil Cioran, „*Îl vezi pe Dumnezeu numai dacă îl ai peste măsură în tine. Halucinația dă expresie unei supreme actualități interioare. Omului normal nu i se arată nimic, fiindcă nu dispune de nimic în afară de el însuși. Oare cum de s-au găsit atâția oameni în așa măsură sensibili la minune? Ar fi desigur foarte ușor să închidem întreaga țară într-un capitol de psihiatrie*”.

Infinit mai important i se pare lui Emil Cioran faptul că Maglavitul este un fenomen colectiv, care scoate la iveală o față nebănuită a țării, contrazicând astfel convingerea pe care o avea că „*poporul român este cel mai sceptic popor din Europa*”. Însă, pe cât de îmbucurător este faptul că Maglavitul șterge de pe fața poporului eticheta de scepticism vulgar, în sensul de îndoială de lucrurile care trec și de cele eterne, pe atât de trist este faptul că el dovedește nivelul de primitivism al țării: „*Maglavitul ne-a dovedit odată pentru totdeauna cât suntem de primitivi. El este nivelul țării. Acest fapt este desigur trist, dar și reconfortant că ne eliberează de atâtea iluzii păgubitoare. România este la nivelul Maglavitului*”. Din ceea ce se petrece la Maglavit, Cioran apreciază doar modul în care s-a creat o solidaritate între români, fapt care se va dovedi benefic pentru România în măsura în care își va găsi expresia în lupta politică. „*Psihoza Maglavitului trebuie convertită și exploatată*”, susține el, astfel încât să ajute la nașterea unui mare fenomen politic, indiferent care va fi acela, care să schimbe la față România.

În ianuarie 1936, în paginile revistei *Gândirea* este publicat un amplu articol al profesorului Nichifor Crainic bazat pe propriile sale constatări referitoare la vizita pe care o făcuse la Maglavit în data de 23 octombrie 1935²². Scopul acestui articol este, așa cum mărturisește însuși autorul, prezentarea omului prin umiliința căruia s-a ridicat

²¹ Emil Cioran, „Maglavitul și cealaltă Românie”, ziarul *Vremea*, duminică, 6 octombrie 1935.

²² Nichifor Crainic, „Vizită la Maglavit”, *Gândirea*, anul XV, nr. 1, ianuarie 1936, p. 1-11.

„*acest val imens de credință mistică*”. Și această prezentare se realizează pe trei coordonate: evaluarea sănătății mintale a ciobanului, felul în care se roagă pentru oameni, respectiv psihologia lui religioasă. Dincolo de părerile împărțite ale medicilor, care, consideră el, vin „*dintr-o regretabilă lipsă de respect pentru propria lor știință medicală și, în genere, din lipsa înseși de certitudine științifică, în stadiul actual, al disciplinei în numele căreia vorbesc*”, Nichifor Crainic a putut constata „*o inteligență vie, capabilă de judecăți sănătoase, neofensând niciodată bunul simț, și o memorie care funcționează admirabil. Idioția e, dimpotrivă, absență de inteligență, iar debilitatea mintală e cel puțin neputința de a formula judecăți și de a-ți aduce aminte. De la vedenie încoace, s-a întâmplat în el o mare transformare! Aude și, deci, poate vorbi. Inteligența lui, care e foarte vie, își are mijloacele prin care se poate exprima. Lucrul acesta extrem de însemnat scapă acelor medici ușuratici cari, fără să examineze cazul și să-l cugete, înjosesc nobila știință a medicinei angajând-o în verdictes abstracte și ridicule*” (p. 5).

Distinsul profesor de mistică de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din București remarcă apoi două trăsături ale personalității religioase a ciobanului, care, în ciuda aparențelor, nu se exclud reciproc: „*lipsa de educație religioasă*” a țăranului Petre Lupu, care întruchipează ignoranța întregii țăranimi din Vechiul Regat, și puterea rugăciunii pentru alții, pe care și-o alcătuiește singur. Nichifor Crainic dă mărturie că „*aceste cuvinte, simple și sobre, sânt rostite cu atâta sinceritate, cu atâta putere pătrunzătoare, încât ți se toarnă în inimă ca niște flăcări. Iar când zice el zice «Te rog și eu, Doamne» în glasul lui e atâta familiaritate copilărească și atâta intimitate cu puterea nevăzută, încât îți e cu neputință să nu crezi că omul acesta a stat aproape de taina vieții și a lumii*”.

În ceea ce privește psihologia religioasă a ciobanului, autorul articolului mărturisește că nu a fost interesat de conținutul relatărilor pe care ciobanul Petre Lupu le făcea în fața pelerinilor, cât de gesturile lui, și de expresia care însoțește povestirea. Concentrat fiind să observe aceste amănunte, Nichifor Crainic dă mărturie, asemenea Părintelui Dumitru Stăniloae, că a putut vedea în spatele ciobanului „*o fantomă luminoasă cu siluetă omenească*”. Apariția neașteptată l-a bulversat cu atât mai mult cu cât, la câteva clipe după acest moment, mai multe persoane din mulțime au strigat că au observat-o și ele. Redăm ca atare mărturia profesorului Nichifor Crainic despre viziunea pe care a avut-o el însuși la Maglavit și care a cântărit mult în evaluarea fenomenului: „*La orice m-aș fi așteptat în clipa aceea, afară de apariții miraculoase. Nu eram preocupat să le văd fiindcă nu credeam că se ivesc. Oamenii destul de serioși îmi spusese că le-au văzut. Și totuși nu i-am crezut. Nu fiindcă n-aș crede în genere posibile aparițiile supranaturale, dar pentru ca îmi închipuiam că oamenii cari vin la Maglavit se sugestionează din pricina marelui prestigiu religios al locului și au halucinații. M-am frecat la ochi imediat, m-am scuturat din umeri înadins ca să mă*

sesizez conștient pe mine însumi,— și m-am uitat din nou: fantoma de lumină era tot acolo” (p. 7).

După o analiză „la rece” asupra propriei persoane, în care demonstrează că nu putea fi vorba de iluzie, nici de coșmar, nici de halucinație, autorul concluzionează: *„Am deci convingerea că fantoma luminoasă era o existență în sine, obiectivă, în afară de noi, iar nu proiecțiunea exterioară a minții noastre momentan desalterate. O repet încă odată tot timpul am fost perfect stăpâni pe noi înșine (Nichifor Crainic a fost însoțit de doi redactori de la ziarul Gândul, N. Crevedia și Dragoș Protopopescu, n.a). Afară de aceasta, ce interes ar avea un om în toată firea să se expună ridiculului pretinzând că a văzut stele verzi în văzduh? Pentru a impresiona, din tactică, pe sceptici și pe necredincioși? Dar eu știu foarte bine că adevărul religios n-are nevoie de apariții miraculoase pentru a-și demonstra puterea mântuitoare. Eu știu tot așa de bine că dacă o parte din sfinții Bisericii noastre s-au bucurat de viziuni, altă parte n-au avut niciun fel de vedenii și totuși continuă să fie venerați pe planul întâiu al sfințeniei”.*

Experiența personală pe care Nichifor Crainic a trăit-o la Maglavit formează miezul acestui eseu, învelit, ca într-o coajă, de reflecții introductive și concluzii. Ca o apreciere generală, el consideră că *„fenomenul de la Maglavit e mult prea complex ca să poată fi captat în proporțiile unei rațiuni reci”.* Avem de a face cu o mișcare colectivă, în care vibrează milioane de oameni, dar motorul care dă impuls acestei mișcări este experiența lăuntrică și, deci, incontrollabilă a unui cioban singularic și agramat. Deci sâmburele acestui fenomen este hotărât unul mistic. În această logică, fenomenul nu poate fi explicat nici din punct de vedere psihologic, nici din punct de vedere religios, devreme ce întâmplările, în ansamblul lor, depășesc limitele psihologiei obișnuite și ale evlaviei obișnuite. Dacă o persoană religioasă nu reușește să atragă cu nimic atenția semenilor săi atunci când se manifestă în lucrurile credinței, în cazul lui Petre Lupu există două posibile explicații care lămurească chiar și parțial ceea ce se întâmplă la Maglavit: ori fenomenul acesta, care are un caracter subiectiv, aparține domeniului psihologic anormal și atunci nu poate avea decât o explicație patologică, ori aparține domeniului supranatural și atunci nu poate avea decât o explicație mistică (p. 1). Din moment ce medicii au declarat că Petrache Lupu nu este un alienat mintal, atunci psihologia lui religioasă intră în cadrul misticii (p. 10). *„Cazul lui, concluzionează Nichifor Crainic, necesită largi contribuții teologice pentru a apărea în adevărata lumină. Noi am făcut aici o simplă prezentare descriptivă fără altă pretenție decât aceea a unui cinstit proces verbal. Dacă ne-am înșelat cumva, ceea ce este foarte probabil, timpul ne va verifica. Numai perspectiva lui ne va putea da o certitudine pozitivă sau negativă. Aceasta este de altfel metoda Bisericii noastre care nu se grăbește să consacre sfinți, decât atunci când aparențele au devenit certitudini” (p. 11).*

În același număr al revistei *Gândirea* apărea și articolul pr. Dumitru Stăniloae, „Încercare despre teofanii. Interpretarea vedeniilor lui Petru Lupu”, un amplu studiu teologic, presărat cu reflecții care țin de domeniul psihologiei și psihanalizei²³. Dacă evocarea vizitei la Maglavit făcută în revista *Renașterea* se încheia abrupt, fără concluzii sau interpretări („*Acestea sunt lucrurile minunate pe cari le-am văzut eu la Maglavit și pentru cari îmi iau toată răspunderea în fața lui Dumnezeu și a oamenilor, că spun purul adevăr. Nu vreau să redau aci nimic din minunile pe cari le-am auzit dela alții. Atâta pot spune, că se întâmplă în fiecare zi multe, încât nimeni nu le mai știe numărul. Încheiu fără nici un comentariu. Acest articol nu cuprinde decât pure constatări.*”²⁴), studiul din *Gândirea* își propunea să vadăască greșeala celor care afirmă că Dumnezeu nu se poate arăta oamenilor, așa cum se spune în Evanghelia după Ioan: „*pe Dumnezeu nimenea nu l-a văzut niciodată*” (Ioan I, 18). Ampla argumentație dogmatică, psihiatrică și psihanalitică pe care a realizat-o îl conduce la o concluzie tranșantă: „*Precum se vede, nu există nimic care să ne împiedice de a crede că Petru Lupu a văzut pe Dumnezeu. Vedenia lui întrunește toate criteriile teofaniei*”.

O parte a presei bisericești a relatat în termeni entuziaști vedeniile ciobanului Petru Lupu, în timp ce alte publicații nu au menționat evenimentele de la Maglavit. Menționez în acest sens revista *Renașterea*, organul oficial al Episcopiei Clujului între 1923 și 1950, care afirmă că la Maglavit avem un „*Lourdes românesc*”, că trebuie să ne plecăm cu evlavie și recunoștință în fața acestei taine, urmându-i fericiți chemările sfințitoare, mai mult se încurajează pelerinajele la Maglavit care „*pot aduce multă ușurare în activitatea pastorală și un mare succes în combaterea sectelor care au dispărut cu desăvârșire din jurul Maglavitului*”.

Profesorul Nicolae Colan, viitorul mitropolit al Transilvaniei (1957-1967), la acea vreme rector al Academiei Andreiene din Sibiu, reia întrebarea care-l preocupa și pe Părintele Dumitru Stăniloae: „Se poate arăta Dumnezeu oamenilor?”. „*Evident că*

²³ Dumitru Stăniloae, „Încercare despre teofanii. Interpretarea vedeniilor lui Petru Lupu”, *Gândirea*, anul XV, nr. 1, ianuarie, 1936, p. 14-29. Studiul se bazează pe o serie de articole apărute în *Telegraful Român*: „Încercare despre teofanii (I)”, *Telegraful Român*, an. LXXXIII, nr. 40, 22 septembrie 1935, p. 1; „Încercare despre teofanii (II)”, *Telegraful Român*, an. LXXXIII, nr. 40, 20 octombrie 1935, p. 1; „Încercare despre teofanii (III)”, *Telegraful Român*, an. LXXXIV, nr. 2, 5 ianuarie 1936, p. 1; „Încercare despre teofanii (IV)”, *Telegraful Român*, an. LXXXIV, nr. 3, 12 ianuarie 1936, p. 1-2; „Încercare despre teofanii (V)”, *Telegraful Român*, an. LXXXIV, nr. 4, 19 ianuarie 1936, p. 1-2. Cele cinci articole sunt inserate în volumul *Cultură și duhovnicie. Articole publicate în Telegraful Român*, vol. I (1930-1936), p. 705-711, 718-722, 759-768, 769-778, 779-787;

²⁴ Dumitru Stăniloae, „Vindecărilor minunate văzute de mine la Maglavit”, revista *Renașterea*, anul XIII, nr. 47, Cluj, 6 octombrie 1935.

da, spune eruditul teolog ardelean în paginile revistei *Viața ilustrată*, al cărei director era. *Și nu arareori se întâmplă, că Dumnezeu se arată tocmai oamenilor simpli, dar curaji cu inima, grăind «neînțeleptilor» ca pe cei «înțelepți» să-i rușineze. Poate că și Petrache Lupu este un asemenea «neînțelept» cu care Dumnezeu vrea să rușineze pe «înțelepții» veacului acestuia. «Sfântul» dela Maglavit, cum îl numesc pelerinii credincioși, nu propăvăduiește evanghelie nouă. El cheamă lumea la pocăință, la mai multă credință în Dumnezeu și la mai multă dragoste de oameni. Acelaș lucru îl face sfânta noastră Biserică prin slujitorii ei consacrați. De aceea smeritul apostol dela Maglavit nu-și reclamă măcar titlul de căpetenie a vreunei secte nouă. Prin îndemmurile sale simple și curate ca inima lui, el trimite pe creștini la biserică, pentru ca, ascultând poruncile «miresei Domnului» (Biserica) să se întoarcă la căile mântuirii»²⁵.*

Articolele de presă au fost dublate de mai multe cărți tipărite chiar în anul 1935 de diverse personalități care au vizitat Maglavitul și care au simțit nevoia să popularizeze ceea ce au văzut acolo. Este cazul preotului Dumitru Antal de la Biserica Boteanu din București, nimeni altul decât viitorul Arhiepiscop Emilian Antal (1945-1948), nepotul Patriarhului Miron Cristea, care a vizitat Maglavitul în data de 22 august 1935 și a cărui carte-mărturie a fost imprimată la Tipografia Cărților Bisericești²⁶. Mult mai interesant este cazul preotului Dumitru Cristescu, consilierul episcopului locului, Vartolomeu Stănescu al Râmnicului Noul Severin, care în 1935 publica la Tipografia Episcopiei broșura *Scurte lămuriri asupra minunii de la Maglavit*. Preotul Dumitru Cristescu a făcut parte, alături de episcopul vicar Galaction Gordun și preotul Constantin Stănică – președinte al Societății Renașterea –, din comisia care a asistat la Adunarea eparhială a preoților (Maglavit, 28 iulie 1935). Cu această ocazie, pr. D. Cristescu a avut misiunea să alcătuiască un raport amănunțit referitor la cele văzute „în satul cu minuni”. În respectiva duminică, delegația centrului eparhial a participat la slujba de la Biserica satului, care a fost urmată de o procesiune impresionantă la locul numit „La buturugi”. În cadrul acestei procesiuni a luat cuvântul pr. D. Cristescu, care, uimit și oarecum intimidat de numărul mare de credincioși, declară în fața mulțimii că raportul său va fi unul favorabil întâmplărilor minunate, anticipând că la fel de favorabilă va fi și atitudinea Preasfințitului Vartolomeu Stănescu²⁷.

²⁵ Nicolae Colan, „Feriți cei curați cu inima. Minunea de la Maglavit”, *Viața ilustrată*, anul II, nr. 8-9 (aug.-sept. 1935), p. 1-2.

²⁶ Pr. Dumitru Antal, *Ce am văzut și ce am auzit la locul minunatei întâmplări de la Maglavit*, București, Editura Cărților Bisericești, 1935; Pentru o succintă biografie a mitropolitului Bucovinei (eparhie devenită în 1947 Arhiepiscopia Sucevei), a se vedea Arhim. Mihail Danieluc, „In memoriam. Arhiepiscopul Emilian Antal”, ziarul *Lumina*, 14 iunie 2011.

²⁷ Constantin Jaleș, „Ce s-a petrecut duminică la Maglavit-Dolj”, *Curentul*, 31 iulie 1935: „Frați creștini, este foarte greu să vă fac o confirmare, ca delegat al Sfintei Arhiepiscopii, în

În acest context, menționez și amplul interviu realizat de ziarul *Universul* cu Patriarhul României, Miron Cristea²⁸. Părintelui Patriarh i s-a cerut să explice în ce măsură este posibil ca oamenii să-L vadă pe Dumnezeu. Răspunsul sintetizează întreaga tradiție a Bisericii Ortodoxe în această problemă, dar nu uită să puncteze interferența factorului uman în felul cum sunt percepute semnele și minunile: „*Sfânta Scriptură și mai ales Viețile Sfinților ne arată multe asemenea cazuri. Dumnezeu, în decursul veacurilor își alege asemenea oameni prin care, în chip mai vădit, să influențeze omenirea pierdută pe căi greșite, făcând «semne și minuni». Desigur, în asemenea cazuri, oamenii, masele populare, pe lângă faptele verificate în pura lor realitate, în fantezia lor născocesc și minuni pe care nu le-a văzut nimeni. Mai ales poporul român, plin de fantezie și imaginație, înclină foarte mult spre exagerări. Asemenea exagerări, desigur se vor ivi și în jurul întâmplărilor de la Maglavit. Dar timpul va cristaliza adevărul asupra celor revelate, lipsit de orice adaose înflorite de mulțime, de la unul la altul. De altfel, în acest scop, autoritatea bisericească Sf. Sinod, ținând seama de cercetările ce se fac acum și de părerile oamenilor competenți, își va spune definitiv și la timp cuvântul*”.

Am lăsat special la urmă atitudinea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, deoarece aceasta se precizează în timp, mai ales în cursul anilor 1936 și 1937, fără să existe o hotărâre în privința încadrării fenomenului de la Maglavit în rândul teofaniilor, ci doar decizii punctuale referitoare la anumite aspecte pe care acest fenomen le-a generat. Astfel, în cadrul ședinței din 5 octombrie 1935, Sfântul Sinod, luând act de raportul PS Episcop Vartolomeu al Râmnicului și Noului Severin, relativ la întâmplările ce se petrec la Maglavit, luând în considerare „*entuziasmul și setea religioasă stârnită în poporul credincios*”, precum și marea mulțime de pelerini ce se îndreaptă zilnic spre această localitate, dar și „*efectele salutare ce ni se semnaleză asupra vieții morale și religioase a fiilor sfintei noastre Biserici*”, dar mai cu seamă „*având în vedere că nici teofania despre care afirmă că a avut-o Petrache Lupu, nici cele ce el povățuiește pe oameni nu sunt în contradicție cu învățătura sfintei noastre biserici*”, hotărăște să se alcătuiască o comisie care „*să ia informații la fața locului și să urmărească desfășurarea evenimentelor de la Maglavit făcând raport și propuneri Sf. Sinod*” și recomandă PS Episcop al locului să purceadă de urgență la organizarea și buna povățuire duhovnicească a credincioșilor care merg în pelerinaj la Maglavit. În

legătură cu cele întâmplare aici. Eu sunt venit aici să iau act și să aduc la cunoștința PSSS Episcopului Vartolomeu cele văzute aici și sunt convins că PSS se va bucura că la marginea Dunării, la Maglavit, s-a arătat Dumnezeu. Eu vă îndemn să ascultați sfaturile bune ce vi se dau...Eu voi raporta PSS Episcopului că aici, pe câmpul unde Petrache Lupu și-a păscut oile, s-a săvârșit o minune. PSS va hotărî, așa cum îl va lumina Dumnezeu”.

²⁸ „IPS Patriarh Miron Cristea despre Maglavit”, *Universul*, anul 52, nr. 254, duminică, 15 septembrie 1935, p. 1-2.

scopul acesta dispune să se trimită la Maglavit un număr suficient de clerici care împreună cu preotul local să ajute și să se îngrijească de nevoile duhovnicești ale mulțimii de credincioși care se duc acolo în pelerinaj. Nu în ultimul rând, Sfântul Sinod prevede ca „*darurile ce se vor strânge se vor întrebuința, la vremea când va hotărî autoritatea bisericească superioară, pentru construirea unui sfânt lăcaș*”²⁹.

Această hotărâre, care nu se pronunță de fapt asupra caracterului teofaniilor, ci doar asupra unei gestionări adecvate a fenomenului de masă pe care acestea l-au generat, survine destul de târziu în raport cu desfășurarea evenimentelor și i-a nemulțumit pe cei care așteptau o atitudine fermă din partea Bisericii. O dovadă o reprezintă și faptul că lucrările Congresului Național Bisericesc, care s-au desfășurat între 15 și 17 octombrie 1935, au fost animate de discuții aprinse referitoare la Maglavit. Discuțiile au fost inițiate de Nicolae Iorga, care i-a cerut public Părintelui Patriarh Miron Cristea, pe care îl consideră „*om de cea mai deplină măsură ardelenească*”, să intervină și să pună capăt situației în care vedem „*clerici vânzând minunea și câștigând din pelerinagii*”. Nicolae Iorga arată că el „*nu poate aparține la două biserici*”, cea pe care o reprezintă Patriarhul și alta „*de improvizație capricioasă rurală*”, la fel cum nu poate aparține la două ortodoxii, pentru că odată cu fenomenul de la Maglavit are convingerea că există două ortodoxii. „*Doresc să știu care este ortodoxia adevărată. În cazul când ar fi aceia care nu-mi convine, mi-aș da demisia m-aș retrage cu ortodoxia istorică acasă la mine*”. Sfântul Sinod, continuă argumentația marele istoric, are datoria de a cerceta, pentru liniștea sufletească a acestui popor, chestiunile care scot Biserica din rosturile ei. Faptul că Sfântul Sinod nu are o atitudine tranșantă față de ceea ce se întâmplă deschide ușa anarhiei și „*ar fi trist ca nivelul Bisericii noastre să fie la nivelul Maglavitului*”³⁰.

În anii care au urmat Petrache Lupu a vizitat alte eparhii, lucru care a forțat ierarhii să se poziționeze clar față de persoana și vedeniile pe care susține că le-a avut, a intrat în contact, până la cel mai înalt nivel, cu clasa politică și conducătoare a Regatului României, dând speranțe că visul lui Emil Cioran ar putea, cândva, să se materializeze, iar intelectualii și teologii au continuat să scrie, situându-se pe diverse poziții. Pelerinajele la Maglavit au înregistrat o curbă ascendentă și părea că nimeni și nimic nu le va putea opri. Profesorul Gheorghe Marinescu se întreba chiar: „*Se poate oare împiedica cu forța afluența extraordinară de credincioși care vin la Maglavit. Aș*

²⁹ „Ședința din ziua de 5 octombrie 1935”, *Biserica Ortodoxă Română*, anul LIII (1935), nov.-dec., nr. 11-12, p. 199-200.

³⁰ „Ce este Biserica ortodoxă. Intervenția dlui profesor N. Iorga la Consiliul Superior Bisericesc”, *Neamul românesc*, anul XXX, nr. 227, vineri, 15 oct. 1935. Momentul este menționat și în revista *Biserica Ortodoxă Română*, anul LIII (1935), sept.-oct., nr. 9-10, unde se consemnează: „*discuția asupra acestui subiect, deși nu era de competența Consiliului Național Bisericesc, a prilejuit totuși câteva mărturisiri de credință din partea câtorva mireni cu o vastă cultură științifică sau filosofică*” (p. 407).

dori să știu cine este acela care ar putea să o facă!”³¹. Marele nostru medic neurolog a trecut la cele veșnice în 1938, fără să-și fi putut imagina că pelerinajul de la Maglavit putea fi oprit, într-adevăr, cu forța.

În timpul regimului comunist, Petrache Lupu a fost întemnițat, iar după eliberare s-a învăluit într-o tăcere care a durat până la moartea lui, presa a parcurs drumul invers de demitizare a întâmplărilor de la Maglavit, în timp ce literatura teologică s-a îmbogățit cu multe articole despre caracterul adevăratelor teofanii, scrise într-o epocă în care, așa cum just remarca pr. prof. dr. Constantin Drăgulin, „se cerea cercetătorului din domeniul Teologiei fundamentale să se mențină în cadrul specialității, dar să nu combată afirmațiile cotidiene ale ateismului militant”³². Înșuși Părintele Dumitru Stăniloae a alcătuit un studiu care denunță „falsul misticism”, făcând precizări generale asupra fenomenelor de acest gen, însă fără să menționeze nimic despre Maglavit, ca de altfel nici despre „fenomenul Vladimirești” care se manifesta la acea vreme³³.

Cercetarea noastră nu pretinde că este exhaustivă, ea acoperind, de altfel, o perioadă limitată (iulie-octombrie 1935). Am lăsat la o parte, prin urmare, alte poziții interesante ca cea exprimată de Nae Ionescu, unul din cei mai influenți intelectuali din perioada interbelică despre care s-a spus că a fost mentorul lui Mircea Eliade sau Constantin Noica. Pe de altă parte, materialele pe care le-am avut la dispoziție nu mi-au permis să reconstitui în întregime mozaicul de reacții, atitudini, teze și antiteze pe care le-a generat, „la cald” fenomenul Maglavit.

Cert este că am dobândit o viziune mai nuanțată asupra cursului evenimentelor care nu îmi permite să mă îndoiesc de sinceritatea Părintelui Dumitru Stăniloae sau a profesorului de mistică Nichifor Crainic când descriu experiența personală pe care au trăit-o la Maglavit, dar nici de buna-credință a profesorului Nicolae Iorga, care denunța fenomenul în termeni duri, se temea de anarhie și își dorea ca Biserica să aibă o atitudine fermă față de astfel de evenimente. Nimic nu mă va putea convinge, în schimb, că marile cotidiene ale vremii, cu impact la nivel național, nu au avut intenția să creeze un mare eveniment de presă și să-l exploateze ca atare. Este interesant că alte două „teofanii” au răsărit în umbra Maglavitului în vara anului 1935, fiind amply

³¹ Prof. dr. G. Marinescu, *op.cit.*, p. 51.

³² Pr. prof. Petru Răzuș, „Criteriologia falselor teofanii”, *Studii Teologice*, an. 1 (1949), nr. 3-4, p. 226-237; Idem, „Criteriile revelațiunii divine și combaterea falselor teofanii”, *Studii Teologice*, an. 1 (1949), nr. 5-6, p. 345-364; Pr. prof. dr. Constantin Drăgulin, „Părintele Petru Rezuș, un apologet de seamă”, ziarul *Lumina*, 31 martie 2011.

³³ Pr. prof. Dumitru Stăniloae, „Formele și cauzele falsului misticism”, *Studii Teologice*, nr. 5-6/1952, p. 251-271.

mediatizate de presă. Ne întrebăm prin urmare, așa cum au făcut și unii jurnaliști la acea vreme, dacă România fusese aleasă de Dumnezeu ca un loc special, așa cum nu există în nicio altă parte a lumii sau dacă anumiți factori au fost interesați să exploateze marele capital financiar și moral care se acumulase în satul de la Dunăre³⁴.

Cu aceasta am ajuns la marele semn de întrebare legat de fenomenul Maglavit, și anume dacă alături de presă au existat și alte persoane sau forțe interesate să exploateze marele capital financiar și moral care se acumulase în satul de lângă Dunăre. În acest context mi-au reținut atenția câteva stranii coincidențe, pe care le semnalez ca atare, fără să mă lansez în niciun fel de speculații pe marginea lor. Maglavitul era, la acea vreme, o moșie a Bisericii Madona Dudu din Craiova, prin dania făcută de vel paharnicul Barbu Portărescu în 1763. Ziaristul Constantin Jaleș consemnează referitor la acest aspect: „Printre moșiile dăruite acestei Biserici (Madona Dudu, n.a) se afla și moșia Maglavitul. În timp ce averile celelalte au fost în parte expropriate, iar parte înstrăinate, Maglavitul a rămas singura rezervă puternică, pe care se sprijină actualmente construcția monumentală a noii Bisericii. Dintru început, această moșie, cu toată nemiloasa exploatare și jecmăneală a celor chemați s-o administreze, a fost un prețios izvor de venituri pentru biserica icoanei făcătoare de minuni. Este de mirat că din Maglavit a ales Dumnezeu omul?”³⁵.

Nu este întâmplător, așadar, că printre cărțile-mărturie despre Maglavit, scrise și publicate chiar în anul de grație 1935, se află și cartea lui I. Constantinescu, epitrop al Așezământului Madona Dudu din Craiova, care vorbește foarte deschis despre proiectele financiare ale lăcașului pe care-l administrează. Domnul Constantinescu afirmă că Epitropia Bisericii Madona Dudu este îndreptățită să revendice donațiile care se adună la Maglavit, deoarece „Sfânta Arătare” a avut loc pe proprietatea acestei Bisericii și poate fi considerată „*emanațiune, prin puterea divină, a Sfintei Icoane (de la Biserica Madona Dudu)*”³⁶. Nu știm cum s-a materializat această intenție. În

³⁴ „După Maglavit, Găvănești în județul Buzău”, *Curentul*, anul VIII, nr. 2687, 29 iulie 1935, p. 3; „Minunea de la Maglavit a făcut pui”, *Universul*, nr. 205, duminică, 28 iulie 1935; „Și în Prahova s-a produs o minune?”, *Universul*, nr. 243, miercuri, 4 septembrie 1935; „Fata dintr-o comună din Prahova care spune că a vorbit cu Dumnezeu”, *Universul*, joi, 5 septembrie 1935.

³⁵ Constantin Jaleș, „În satul omului care a vorbit cu Dumnezeu”, *Curentul*, anul VIII, nr. 2688, 30 iulie 1935.

³⁶ I. Constantinescu, *Despre arătarea dumnezeiască de la Maglavit*: „Fiindcă noi, epitropii numitei instituții (Biserica Madona Dudu)... înțelegem să revendicăm administrarea aceste ofrande ca aparținând ele sau cuvenindu-se bisericii și instituției pe care o servim... Pretindem a administra aceste ofrande pentru că pe pământul și proprietatea acestei instituții a avut loc Sfânta Arătare Dumnezeiască; pentru că după părerea noastră, Sfânta Arătare Dumnezeiască de la Maglavit poate fi și o emanațiune, prin puterea divină, a Sfintei

schimb, Episcopul Vartolomeu Stănescu a întemeiat mai multe „consilii” și „comitete” cu scopul de a gestiona daniile pelerinilor, iar la începutul anului 1936 legalizează la tribunal „Așezământul Evanghelic Petrache Lupu”. Fără să merg mai departe în această direcție, am constatat că administrarea așezământului de la Maglavit constituie „mărul discordiei” în cadrul ședințelor Sfântului Sinod din 1936 și 1937³⁷, un subiect de mari tulburări în Parlament, unde se cerea depunerea Episcopului Vartolomeu Stănescu al Râmnicului Nouului Severin, acuzat de atitudine abuzivă, dar și de erezie, și, nu în ultimul rând, constituie o preocupare pentru regele Carol al II-lea, care consideră de cuviință să pună acest așezământ sub înaltul său patronaj, printr-un decret-lege³⁸.

Un alt aspect controversat legat de „fenomenul Maglavit” îl constituie paralela obsedantă care s-a făcut în epocă între Lourdes și Maglavit, așa cum întâlnim frecvent în presă, în cărțile publicate și chiar în presa bisericească. Această comparație apare foarte devreme, aproape concomitent cu răspândirea „evenimentelor minunate” de la Maglavit, fiind promovată, cu insistență, atât în mediul laic, cât și ecleziastic. Profesorul Gheorghe Marinescu s-a străduit să facă din această paralelă un subiect de carte, după ce în prealabil susținuse patru conferințe pe această temă în cursul lunii noiembrie 1935³⁹. Este adevărat că anumite aspecte pot susține această comparație: cinstea vizionarei de la Lourdes, care nu primea bani sau alte cadouri de la pelerini, creditul pe care i l-a acordat preotul satului, verdictul favorabil al comisiei de medici, după cum alte elemente nu suportă această paralelă: faptul că Bernadette a intrat într-o mănăstire, a fost proclamată sfântă de Biserica Romano-Catolică, iar Lourdes a rămas până astăzi loc de pelerinaj în lumea catolică și de vindecări inexplicabile din punct de vedere al științei medicale.

Icoane (de la Biserica Madona Dudu) și prin urmare Ea este în legătură cu această Sfântă Icoană și cu minunata ei putere” (I Constantinescu, *op. cit.*, p. 11-12).

³⁷ În ședința Sf. Sinod din 10 martie 1936 se hotărăște ca „toate comitetele, consiliile și adunările însărcinate cu gospodăria de la Maglavit a banilor să fie dizolvate”, proiectul de la Maglavit să se abandoneze, nicio lucrare arhitecturală să nu se întreprindă fără aprobarea IPS Patriarh, iar în cazul în care IPS al Râmnicului nu se va conforma, Sfântul Sinod urmează să declare parohia Maglavitului ca stavropighie sub directa conducere a IPS Patriarhul României (Pr. asist. dr. Petre Sperlea, *Vartolomeu Stănescu. Episcop al Râmnicului Nouului Severin (1921-1938)*, Editura Basilica, 2014, volum publicat cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, p. 76-77).

³⁸ Despre avatarurile fenomenului Maglavit, a se vedea Cătălin Craiu, *Democrație și statolatrie. Creștinismul social la Bartolomeu Stănescu, episcopul Râmnicului Nouului Severin (1875-1954)*, Editura Universității din București, 2014, p. 166-170. Cătălin Craiu îl prezintă pe ierarhul vrâncean ca fiind o personalitate controversată, având mulți admiratori, dar și mulți detractori, fiind implicat activ în luptele politice ale vremii și subiect al unor campanii de presă.

³⁹ Prof. Dr. G. Marinescu, *op. cit.*, p. 9-29.

În raportul pe care preotul Dumitru Cristescu îl înainta la sfârșitul lunii iulie 1935 episcopului Vartolomeu Stănescu apare această idee împănată cu accente de patriotism local: „După cum catolicii au făcut la Lourdes un loc de pelerinaj și tămăduire trupească și sufletească, socotesc că și noi, ortodocșii, putem face din Maglavit un loc al tămăduirii trupești și mai ales al tămăduirii de zguduiți sufletești...A mai opri deci procesiunile locale ale creștinilor noștri ar însemna să-i lovim scumpei noastre Oltenii sufletul ei destinat fericirii eterne”. Iar în numerele din septembrie ale revistei *Renașterea* de la Cluj întâlnim mai multe remarci entuziaste: „Toate semnele arată că vom avea un Lourdes românesc” sau „Cei ce cunosc gloria Lourdes-ului, din văzute sau din cărți, — și sunt atâția printre noi, — dobândită în curs de 80 ani, au toate motivele să afirme, că strălucirea Maglavitului se ridică mult peste aceea. Și cu drept cuvânt”⁴⁰.

Aparent, nu se poate stabili nicio legătură între marionetele tinerei Bernadette Soubirou (1844-1879), care încep în 1858, și teofaniile lui Petrache Lupu din 1935. Din punct de vedere cronologic, aparițiile Fecioarei de la Fatima (1917) erau mai apropiate de Maglavit decât cele de Lourdes. Cu toate acestea, am fost uimit să descopăr că demersurile Bisericii Romano-Catolice, legate de canonizarea vizionarei de la Lourdes, au loc în perioada interbelică. Astfel, Bernardette Soubirou a fost beatificată în anul 1925, iar în data de 8 decembrie 1933 a fost canonizată de Papa Pius XI⁴¹. Cultul Fecioarei de la Lourdes pătrunde în comunitățile catolice din România încă de la sfârșitul secolului al XIX-lea. În 1885 apărea, în limba română, traducerea cunoscutei cărți a lui Henri Lasserre, *Istoria Madonei de la Lourdes*⁴². În același an, un grup de șapte pelerini din România vizitau Lourdes-ul pentru prima dată, depunând acolo un steag românesc⁴³, iar în 1896, în localitatea Butea (Iași), poposea prima icoană a Fecioarei Maria de la Lourdes, după care cultul se extinde în

⁴⁰ „Maglavitul merge spre glorie”, *Renașterea*, anul XIII (nr. 37), Cluj, 15 septembrie 1935, p. 37; *Renașterea*, anul XIII (nr. 39), Cluj, 29 septembrie 1935.

⁴¹ Virgil Balibanu, „Sfânta Bernadette Soubirou”, *Curierul creștin. Organ oficial al Eparhiei de Cluj (greco-catolică, n.a)*, anul XV, nr. 24, Cluj, 15 decembrie 1933, p. 207-209.

⁴² Traducerea, care aparținea italianului Gian Luigi Frolo, profesor de limbi și literaturi neolatine la Facultatea de Litere și Filosofie a Universității București, a generat o controversă în epocă, mai mulți intelectuali români văzând în aceasta o propagandă catolică în România. De exemplu, A.D. Xenopol se întreba în mai multe articole de presă „Ce caută Madona de la Lourdes în România?” (Dănuț Doboș, *Adu-ți aminte, Marie, și de România. Începuturile cultului Madonei de la Lourdes în România*, Sapienția, Iași, 2018, pp. 131-132).

⁴³ Steagul, lucrat la o firmă din Paris, era din catifea, în culorile României, cu cadru de flori din fire de aur, avea în mijloc icoana Fecioarei, de jur-împrejur erau gravate cuvintele „Adu-ți aminte, Marie, și de Țara Românească”, iar în partea de jos se aflau stemele orașelor București, Iași, Craiova, Galați și Brăila.

dieceza catolică de Iași (Răchiteni, Tg Trotuș, Galați), dar și în Arhiepiscopia catolică de București (Brăila și Mănăstirea Cioplea).

În perioada interbelică, un merit deosebit în dezvoltarea, în România, a cultului Sfintei Fecioare de la Lourdes îi revine episcopului martir Anton Durcovici (1888-1951), care a scris mai multe articole de presă, a înființat asociații mariane și a contribuit la creșterea devoțiunii față de Maica Domnului prin predicile și catehezele pe care le-a rostit⁴⁴. Este important să amintim, de asemenea, că în 1931 era re-editată în limba română lucrarea lui Alfred Hoppe, *Lourdes în strălucirea minunilor sale* (ediția I-a, Iași, 1914; ediția a II-a), în 1934 apărea *Novenă către prea Sfânta Fecioară de la Lourdes* și tot în 1934 apărea la Iași *Viața Sfintei Bernadette Soubirous*. În anul 1934, când în lumea catolică se serbau 75 de ani de la aparițiile Fecioarei de la Lourdes, un întreg număr al revistei *Observatorul* de la Beiuș (greco-catolică) era dedicat Sfintei Bernadeta, sub deviza „*Creștine, adu-ți aminte că trăiești în era Lourdes-ului*” (anul VII, nr. 3-4, Beiuș, 1934).

În paginile acestei reviste am găsit informația că părintele Gala Galaction, scriitorul Dumitru Nanu și „mulți români încă de marcă” s-au dus la Lourdes, fără să știm anul în care a avut loc pelerinajul⁴⁵. Cert este că Dumitru Nanu a scris mai multe articole despre Lourdes în ziarul *Universul*, iar scriitorul Gala Galaction a fost un admirator al catolicismului, așa cum afirmă explicit în *Jurnalul* său⁴⁶. Nu este surprinzător, prin urmare, că Gala Galaction, care la acea vreme era preot (din 1922) și profesor de exegeza Noului Testament la Facultatea de Teologie din Chișinău (din 1926), a fost unul dintre primii oameni ai Bisericii care a scris despre întâmplările „minunate” de la Maglavit: „*A pogorât Dumnezeu între oi și ciobani?*”, scria el în paginile revistei *Biserica Ortodoxă Română. Dar asta e predilecția Lui, de când cu Avraam, Isaac, Iacov. A binevoit Stăpânul Ceresc să se apropie milostiv, familiar, la potriva experienței umile și bucolice a unui biet cioban și să dea în câteva cuvinte*

⁴⁴ Între asociațiile mariane se numără și Congregația mariană a bărbaților și tinerilor din București, înființată în 1891, care în 1934 ajunge să editeze revista *Farul Nou*. Paginile revistei, care se afla sub protecția Bernadettei, au găzduit mai multe articole dedicate fenomenului Lourdes și impactului său (Dănuț Doboș, *op.cit.*, p. 238).

⁴⁵ *Observatorul*, anul VII, nr. 3-4, Beiuș, 1934, p. 140.

⁴⁶ „*Am cel mai mare respect pentru clerul catolic. Sunt foarte trist că clerul nostru nu e nici pe departe așa de inteligent și așa de învățat ca cel catolic (...)* Într-o vreme eram așa de disperat de ortodoxismul nostru, încât doream din toată inima triumful propagandei catolice și trecerea noastră la catolicism” (Gala Galaction, *Jurnal*, vol. I, ediția a II-a, text integral, ediție îngrijită, prefață și note de Teodor Vârgolici, cu o evocare de Mara Galaction, Editura Albatros, București, 1996, p. 52); „*Mărturisesc că de câțva timp inima mă îndeamnă să mă duc mai degrabă la catolici decât la ortodocși*” (Gala Galaction, *Jurnal*, vol. II, ediția a II-a, text integral, ediție îngrijită, prefață și note de Teodor Vârgolici, Editura Albatros, București, 1997, p. 95).

esența poruncilor Lui de totdeauna? Dar aceasta este procedura Lui milenară și neconținută⁴⁷. Se poate vedea, prin urmare, că evenimentul canonizării Fecioarei de la Lourdes de la sfârșitul anului 1934 a fost amplu reflectat în presa catolică și greco-catolică din România și că anumiți români au fost poate interesați de ceremoniile religioase de la Lourdes. Această proximitate temporală cu Bernardette Soubirou, evocată cu un an înaintea evenimentelor din satul doljean, ar putea explica paralela care se făcea frecvent între Lourdes și Maglavit.

Lăsând la o parte aceste coincidențe, care au putut avea rolul lor în acest mozaic de fapte, inițiative și atitudini din care se compune „fenomenul Maglavit”, rămân câteva lucruri incontestabile: puterea de convingere a mărturiei ciobanului, care i-a cuprins în egală măsură pe oamenii simplii, dar și pe intelectualii epocii, uriașul pelerinaj la Maglavit și tămăduirile care au fost raportate cu acest prilej și, nu în ultimul rând, uimitoarea mișcare de renaștere morală și religioasă pe care fenomenul a generat-o în România interbelică. Așa cum spunea pr. Dumitru Antal, viitorul arhiepiscop Emilian Antal, „aceste valuri nesfârșite de credincioși constituie în sine o minune în aceste vremuri de pieire a credinței în Dumnezeu (...) Toți cei care au fost la Maglavit au devenit tot atâți apostoli ai credinței. Pentru aceasta, minunata arătare de la Maglavit a străbătut ca un curent dumnezeiesc întreaga lume creștinească din țara noastră, împrăștiind credința și morala ce scăzuseră atât de simțitor în vremea din urmă⁴⁸. „Fapt este că s-au săvârșit minuni, spunea preotul Dumitru Cristescu. Acesta este adevărul. Și în afară de aceste minuni de vindecare să nu uităm că marea minune este a înviorării dintr-o dată a credinței și a reînvierii morale ce inundă puternic sufletele credincioșilor mai ales în acest colț de țară⁴⁹”.

Nicolae Colan, viitorul episcop al Clujului, credea că a sosit vremea „să ne bucurăm cu bucurie mare” văzând că lumea aleargă la chemările spre pocăință și spre viețuire cu Hristos și cu Biserica Lui, al cărora apostol, prin voia lui Dumnezeu, este Petru Lupu, un „neînțelept” cu care Dumnezeu vrea să-I rușineze pe înțelepții acestui veac⁵⁰, iar editorialele revistei *Renașterea* pe care o conducea accentuează faptul că Maglavitul reprezintă o șansă pentru renașterea spirituală a poporului român tocmai prin aceea că are o bază țărănească: „Numărul celor cari iau calea Maglavitului crește enorm. Nu curiozitatea, nici promisiunea unor desfătări îi pornește pe drumul lung, ci o credință vie nebănuită până acum, o încredere desăvârșită, o nădejde de vindecare a durerilor atât de felurite. Sunt convins, că

⁴⁷ *Biserica Ortodoxă Română*, nr. 5-6/1935, p. 366.

⁴⁸ Pr. Dumitru Antal, *op.cit.*, p. 5, 29.

⁴⁹ Preot. Dem. Cristescu, *Scurte lămuriri asupra minunii de la Maglavit*, Editura Creștină a Sfintei Arhiepiscopii a Râmnicului Noului Severin, 1935, p. 26.

⁵⁰ Nicolae Colan, „Minunea de la Maglavit”, *Viața ilustrată*, anul II, nr. 8-9, august-septembrie 1935, p. 1-2.

*mulțumită evenimentelor dela Maglavit, va începe la sate o viață nouă și tocmai prin faptul, că propovăduitorul e un simplu cioban, deci apropiat masei țărănești, se va reuși pe deplin. Petrache nu e un pericol pentru biserică, ci un prețios colaborator al preoțimii*⁵¹.

Mărturisesc că, deși am început documentarea cu entuziasm, gândind că voi putea adăuga o cărămidă la ceea ce deja s-a scris referitor la acest subiect⁵², am încheiat oarecum intrigat de numeroasele încrângături pe care acest fenomen le comportă și care ar merita un studiu amplu. Pentru că Maglavitul nu se rezumă doar la viziunile ciobanului Petru Lupu, asupra cărora Biserica Ortodoxă Română s-a pronunțat cu prudentă, iar teologii au avut păreri împărțite. Maglavitul a generat un întreg fenomen de presă, a constituit apoi fermentul unei polemici despre specificul spiritualității românești, la care s-au raliat aproape toți intelectualii importanți ai epocii, a fost instrumentalizat politic atât în perioada interbelică, cât și în timpul regimului comunist și constituie până astăzi, la 25 de ani de la moartea lui Petrache Lupu, un subiect de presă⁵³ și un element de mândrie pe plan local⁵⁴.

⁵¹ „Preoți plecați la Maglavit”, *Renașterea*, anul XIII (nr. 48), Cluj, 1 decembrie 1935, p. 1-2.

⁵² Diac. prof. dr. Petre David, *Invazia sectelor. Asupra creștinismului secularizat și intensificarea prozelitismului neopăgân în România după decembrie 1989*, vol. II, Editura Europolis, Constanța, 1999, p. 155-158.

⁵³ A se vedea, printre altele, postarea Agenției Naționale de Presă *Agerpres*, cu titlul „Maglavit, locul care a plasat Doljul în istoria creștinismului” (12 sept. 2014), în fapt un interviu realizat cu starețul Mănăstirii Maglavit (<https://www1.agerpres.ro/destinatie-romania/2014/09/12/destinatie-romania-maglavit-locul-care-a-plasat-doljul-in-istoria-crestinismului-11-13-35>), dar și câteva articole în ziarul *Lumina*: diac Ioniță Apostolache, „Tămăduirea vine prin credință la Maglavit”, *Lumina*, 9 septembrie 2010; Diac. Alexandru Vanciu, „Profețiile ciobanului vizionar din Maglavit”, *Lumina*, 27 august 2018.

⁵⁴ Prof. Dumitru Gelu, *Maglavit – 1935-2009. Dumnezeu vorbește oamenilor prin Petrache Lupu*, Editura Craiova, 2010: „I-a fost dat localității noastre-vatră străveche, unde cândva au fost moșii mănăstirești și unde Domnii Țării Românești au așezat aici, în malul Dunării, crucea în fața Semilunii păgâne să intre în circuitul spiritual al lumii. De ce aici? Pentru că aici a găsit Dumnezeu un suflet curat și ales cum a fost al unui tânăr cioban pe nume Petre Lupu” (p. 12).